

Sygn. akt V ACa 192/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Irma Kul

Sędziowie: SA Maryla Domel-Jasińska (spr.)

SA Katarzyna Przybylska

Protokolant: sekretarz sądowy Żaneta Dombrowska

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2013 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa Z. B.

przeciwko (...)

o zapłatę i ustalenie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w (...)

z dnia 23 października 2012 r. sygn. akt I C 600/10

- I. prostuje w zaskarżonym wyroku oznaczenie przedmiotu sprawy w ten sposób, że po słowach „o zapłatę” dodaje „i ustalenie”;
- II. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 3 (trzecim) w ten sposób, że oddala powództwo o ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość;
- III. oddala apelację w pozostałej części;
- IV. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy

UZASADNIENIE

Powód Z. B. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego (...) w W. kwoty 100 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia, kwoty 1057,42 zł miesięcznie tytułem renty uzupełniającej, począwszy od grudnia 2010 r, kwoty 24 271,83 zł tytułem skapitalizowanej renty za okres od stycznia 2009 r. do listopada 2010 r, z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu. Nadto powód domagał się ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za skutki wypadku z dnia 11 lipca 2008 r.

Z uzasadnienia pozwu wynikało, że w dniu 11 lipca 2008 r. w B. doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym powód doznał obrażeń ciała, skutkujących jego hospitalizacją i koniecznością przeprowadzenia u niego różnych zabiegów medycznych. Sprawca wypadku – S. S. nie posiadał ważnego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, a zatem odpowiedzialność w stosunku do powoda za skutki wypadku ponosi pozwany.

Pozwany wypłacił powodowi przed wytoczeniem sporu kwotę 110 000 zł tytułem zadośćuczynienia, 336 zł tytułem zwrotu kosztów opieki, 972 zł kosztów diety, 57 zł kosztów obuwia ochronnego, 2360,96 zł kosztów dojazdów i 1135,31 zł kosztów leczenia.

Powód wywodził, że ze względu na zakres doznanych obrażeń (...) uzasadnia uiszczenie na jego rzecz przez pozwanego wyższej kwoty zadośćuczynienia, od dotychczas wypłaconej, zaś zasądzenie renty uzupełniającej uzasadnia fakt, że występuje istotna różnica pomiędzy wysokością zarobków powoda uzyskiwanych przed wypadkiem a kwotą renty z tytułu niezdolności do pracy, wypłacanej powodowi obecnie przez (...). Żądanie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość powód uzasadnił tym, że proces jego leczenia po wypadku nie został zakończony.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w części, tj. w zakresie żądania zasądzenia zadośćuczynienia oraz żądania zasądzenia renty ponad uznaną kwotę renty skapitalizowanej w kwocie 28 501,51 zł za okres od stycznia 2009 r. do końca marca 2011 r, jak również ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość. Pozwany twierdził, że wypłacona wcześniej powodowi kwota stanowi odpowiednią sumę zadośćuczynienia, odsetki od ewentualnej zasądzonej sumy z tego tytułu winny zostać przyznane od dnia uprawomocnienia się wyroku, zaś pozostałe roszczenia powoda nie są zasadne.

W toku procesu powód sprecyzował swoje żądanie w zakresie renty uzupełniającej domagając się zasądzenia od pozwanego kwoty 1480,12 zł miesięcznie, począwszy od kwietnia 2011 r. do marca 2012 r. oraz kwoty 14 367 zł miesięcznie, począwszy od 1 kwietnia 2012 r.

Dalej idące żądanie w zakresie renty powód cofnął ze zrzeczeniem się roszczenia.

Wyrokiem z dnia 23 października 2012 r. Sąd Okręgowy w (...) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 40 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 października 2012 r. do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty: 1480,12 zł miesięcznie od dnia 1 kwietnia 2011 r. do marca 2012 r. i 1436,67 zł miesięcznie począwszy od 1 kwietnia 2012 r, z ustaleniem płatności renty do dnia 10-tego każdego miesiąca. Sąd I instancji ustalił także odpowiedzialność pozwanego wobec powoda na przyszłość za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 11 lipca 2008 r, oddalił dalej idące żądania powoda, umorzył postępowanie w zakresie ograniczonego powództwa i rozstrzygnął o kosztach procesu, stosownie do wyniku postępowania.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na następujących ustaleniach faktycznych i wnioskach.

W dniu 11 lipca 2008 r. w B. S. S. kierujący samochodem osobowym marki F. (...), nie dostosował prędkości jazdy do panujących na drodze warunków atmosferycznych, wskutek czego stracił panowanie nad pojazdem, wpadł w poślizg, zjechał na przeciwległy pas ruchu i zderzył się czołowo z jadącym prawidłowo pojazdem marki P., którym podróżował, w charakterze pasażera, powód Z. B.. Pojazd sprawcy wypadku nie był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej.

W wyniku wypadku powód doznał(...)

Po zdarzeniu powód był hospitalizowany na Oddziale (...) Szpitala (...) im dr A. J. w B., gdzie wykonano u niego kilka zabiegów operacyjnych, (...)

Po ustabilizowaniu ogólnego stanu zdrowia powód odbył leczenie w Klinice (...) (...)

W kwietniu 2010 r. przeprowadzono u powoda (...)

Na podstawie opinii biegłych lekarzy z dziedziny(...) Sąd Okręgowy ustalił, że powód doznał na skutek wypadku trwałego uszczerbku na zdrowiu (...)

Następstwa wypadku nie rzutują w istotny sposób na aktywność życiową powoda. Obecnie powód jest zdolny do samodzielnej egzystencji i nie wymaga pomocy osób trzecich, jednakże ze względu na ograniczenie czynności (...) powód nie może samodzielnie wykonywać czynności wymagających pełnej sprawności obu rąk, ani wykonywać prac wymagających dużego wysiłku fizycznego.

U powoda będą występować dolegliwości (...) w umiarkowanym nasileniu. (...).

Przed wypadkiem powód był zatrudniony w (...) Spółce Akcyjnej w B. na stanowisku elektromontera i uzyskiwał z tego tytułu średnie wynagrodzenie miesięczne w kwocie 2580,53 zł netto. Po wypadku (...) przyznał powodowi rentę, która w okresie od kwietnia 2011 r. do marca 2012 r. wynosiła 1100,41 zł miesięcznie. Obecnie powód nie pracuje i uzyskuje rentę z (...) w kwocie 1143,86 zł miesięcznie.

Na mocy orzeczeń komisji lekarskiej (...) z dnia 25 marca 2011 r. i 2 kwietnia 2012 r. powód został uznany za częściowo niezdolnego do pracy, aktualnie do dnia 31 marca 2015 r.

Pozwany wypłacił powodowi tytułem zadośćuczynienia kwotę 110 000 zł oraz kwotę 3861,27 zł tytułem odszkodowania. Nadto w toku procesu pozwany wypłacił powodowi kwotę 28 501,51 zł tytułem skapitalizowanej renty uzupełniającej, za okres od stycznia 2009 r. do 31 marca 2011 r.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie. Sąd ten zwrócił uwagę, iż pozwany nie kwestionował co do zasady swojej odpowiedzialności wobec powoda za skutki zdarzenia z dnia 11 lipca 2008 r. wynikającej z art. 98 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, (...) (Dz. U z 2003 r., nr 124, nr 1152 ze zm.).

W zakresie żądania zapłaty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, rozpatrywaną w perspektywie dyspozycji art. 445 § 1 kc w zw. z art. 444 § 1 kc, Sąd I instancji uznał, że cierpienia fizyczne, jakich powód doznał w wyniku wypadku, związane z licznymi (...) kształtującym się w granicach od 5% do 47%, w zależności od rodzaju stwierdzonych schorzeń, uzasadniają przyznanie powodowi tytułem zadośćuczynienia dalszej kwoty 40 000 zł poza wypłaconą już przez pozwanego kwotę 110 000 zł. Zasądzona kwota, wraz z kwotą wcześniej wypłaconą powodowi, realizuje w pełni funkcję kompensacyjną tego świadczenia i przedstawia ekonomicznie odczuwalną wartość, przy uwzględnieniu skali i zakresu następstw uszkodzenia ciała i sytuacji życiowej powoda. Dalej idące żądanie powoda o zapłatę zadośćuczynienia Sąd Okręgowy oddalił, jako wygórowane i nieuzasadnione.

Zasadne było żądanie zasądzenia renty uzupełniającej, z tytułu utraty przez powoda zdolności do pracy zarobkowej, oparte na art. 444 § 2 kc. Pozwany uznał roszczenie powoda w zakresie renty, za okres od stycznia 2009 r. do 31 marca 2011 r., wypłacając mu w toku sporu kwotę 28 501,51 zł. W ocenie Sądu I instancji powód powinien otrzymać od pozwanego rentę uzupełniającą za dalszy okres, tj. od kwietnia 2011 r., gdyż z orzeczeń komisji (...) z dnia 25 marca 2011 r. i 2 kwietnia 2012 r. wynikało, powód został uznany za częściowo niezdolnego do pracy do dnia 31 marca 2015 r.

Biorąc pod uwagę fakt, iż przed wypadkiem powód pracował jako elektromonter w (...) S.A. w B. i uzyskiwał miesięczne wynagrodzenie w kwocie 2580,53 zł netto, do marca 2012 r. uzyskiwał rentę z (...) w kwocie 1100,41 zł, a od kwietnia 2012 r. uzyskuje rentę z (...) w kwocie 1143,86 zł, należy się powodowi renta uzupełniająca w kwocie 1480,12 zł za okres od 1 kwietnia 2011 r. do 31 marca 2012 r. (2580,53 zł – 1100,41 zł) oraz w kwocie 1436,67 zł od kwietnia 2012 r. (2580,53 zł – 1143,86 zł).

Wskazane wyżej kwoty tytułem renty uzupełniającej Sąd I instancji zasądził od pozwanego na rzecz powoda w oparciu o art. 444 § 2 kc.

Na podstawie art. 189 kpc Sąd ten ustalił również odpowiedzialność pozwanego wobec powoda na przyszłość, za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 11 lipca 2008 r, gdyż uznał za możliwe ujawnienie się kolejnych następstw przedmiotowego zdarzenia, szczególnie w sferze zdrowia(...) powoda.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy rozstrzygnął na mocy art. 100 kpc, przez stosunkowe rozdzielanie tych kosztów.

Pozwany złożył apelację od powyższego wyroku, skierowaną przeciwko zawartym w nim rozstrzygnięciom o rencie uzupełniającej i ustaleniu odpowiedzialności pozwanego wobec powoda na przyszłość za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 11 lipca 2008 r.

Skarżący zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a to:

- art. 233 § 1 kpc przez pominięcie faktycznej treści dowodów w postaci orzeczenia lekarza orzecznika (...) z dnia 25 marca 2011 r. i orzeczenia komisji lekarskiej (...) z dnia 2 kwietnia 2012 r. ustalających częściową niezdolność powoda do pracy,
- art. 233 § 1 kpc przez przyjęcie, że osoba z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy zasługuje na zasądzenie renty w wysokości pełnego wyrównania do średnich zarobków sprzed zdarzenia wywołującego częściową niezdolność do pracy,

Zarzucił również pozwany naruszenie art. 361 kc w zw. z art. 444 § 2 kc przez zasądzenie renty w wysokości nieuwzględniającej stopnia uszczerbku majątkowego powoda, pomimo, iż w normalnym związku przyczynowym z przedmiotowym zdarzeniem, wywołującym szkodę, pozostaje jedynie częściowa niezdolność do pracy. Konsekwencją rozstrzygnięcia Sądu I instancji jest przypisanie pozwanemu odpowiedzialności za skutki braku podjęcia pracy przez powoda w zakresie, w jakim jest do tego zdolny, który to skutek nie pozostaje w normalnym związku z wypadkiem.

Nadto skarżący wskazał na roszczenie art. 189 kpc (pomyłkowo podano w apelacji art. 189 kc) przez jego błędną wykładnię i uznanie, że w przedmiotowej sprawie zachodzą przesłanki do ustalenia odpowiedzialności pozwanego za skutki zdrowotne, jakie mogą wystąpić u powoda w związku z przedmiotowym wypadkiem, pomimo doktrynalnej i sądowej krytyki możliwości zastosowania rzeczony instytucji w takim zakresie, jak również pomimo braku wykazania przez powoda interesu prawnego w celu dochodzenia takiej ochrony.

W konsekwencji skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w kierunku oddalenia żądania zasądzenia renty uzupełniającej ponad kwotę 924,19 zł miesięcznie, za okres od 1 kwietnia 2011 r. do marca 2012 r, oddalenia żądania zasądzenia renty uzupełniającej ponad kwotę 845, 98 zł miesięcznie, począwszy od 1 kwietnia 2012 r., oddalenia powództwa o ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość oraz zasądzenia od powoda kosztów procesu za II instancję.

Powód domagał się oddalenia apelacji pozwanego i zasądzenia od niego na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja podlegała uwzględnieniu jedynie w części zarzucającej naruszenie art. 189 kpc, w pozostałej części nie była zasadna.

Zgodzić należy się ze skarżącym, że powód orzeczeniami lekarskimi(...)z dnia 25 marca 2011 r. i 2 kwietnia 2012 r. został uznany za częściowo niezdolnego do pracy, jednak z tej tylko okoliczności nie można wyprowadzić wniosku, jak czyni to skarżący, że powód ma „możliwość i obowiązek dopracowania w wysokości co najmniej połowy minimalnej płacy w gospodarce narodowej”, tj. w roku 2011 kwoty 555,93 zł i w roku 2012 kwoty 590,69 zł.

Biorąc pod uwagę li tylko wiek powoda (ok. 60 lat), to stwierdzić należy, że realne możliwości podjęcia pracy przez osoby w tym wieku i bez większego uszczerbku na zdrowiu, są wysoce ograniczone, a co dopiero przez powoda dotkniętego stosunkowo wysokim uszczerbkiem na zdrowiu, ze znacznym ograniczeniem czynności(...)

Zasadnie w tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że renta uzupełniająca, należna powodowi od pozwanego winna stanowić różnicę pomiędzy wysokością wynagrodzenia powoda, uzyskiwanego za pracę wykonywaną przez niego przed wypadkiem a rentą przyznaną przez (...)

Nie można zgodzić się ze skarżącym, że powód winien był w procesie wykazać brak możliwości podjęcia przez niego pracy zarobkowej w ograniczonym zakresie, z przyczyn będących następstwem zdarzenia, gdyż obowiązek dowodzenia obciąża tę stronę, która z określonego faktu wywodzi skutki prawne (art. 6 kc).

W okolicznościach sprawy pozwany wskazując na możliwości „dopracowania” przez powoda połowy płacy minimalnej w gospodarce narodowej z faktu tego wywodził korzystne dla siebie skutki prawne, a co za tym idzie, winien był wykazać możliwości powoda w zakresie ograniczonego zatrudnienia, czego jednak nie uczynił.

Zarzuty apelacji odnoszące się do rozstrzygnięcia o rencie uzupełniającej, były zatem niezasadne i w tym zakresie apelacja pozwanego podlegała oddaleniu, w oparciu o art. 385 kpc.

Zasadny natomiast okazał się zarzut naruszenia art. 189 kpc, odnoszący się do rozstrzygnięcia ustalającego odpowiedzialność pozwanego wobec powoda za szkody, jakie mogą powstać w przyszłości, związane z wypadkiem z dnia 11 lipca 2008 r.

Zgodzić należy się ze skarżącym, że po wprowadzeniu w życie art. 442¹ kc powód nie ma interesu prawnego w żądaniu wskazanego wyżej ustalenia, ze względu na regulację zawartą w art. 442¹ § 3 kc, która eliminuje niebezpieczeństwo upływu terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie wcześniej niż szkoda ta się ujawniła. Stanowisko to zostało wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2009 r. III CZP 2/09 (OSNC 2009, nr 12, poz. 168). Wyeliminowanie niebezpieczeństwa upływu terminu przedawnienia roszczenia samo przez się nie oznacza jednak, że powód nigdy nie będzie miał interesu prawnego, w żądaniu ustalenia odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości, gdyż interes ten może być uzasadniony złagodzeniem trudności dowodowych w ewentualnym przyszłym procesie, powodowanych upływem czasu między wystąpieniem zdarzenia wywołującego szkodę a dochodzeniem jej naprawienia.

W powołanej wyżej uchwale Sąd Najwyższy podkreślił, że ocena, czy powód ma interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody na osobie mogące powstać w przyszłości z danego zdarzenia, może zostać dokonana jedynie z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy i nie można w tym zakresie zaakceptować żadnych uogólnień i poglądów wyrażanych w sposób abstrakcyjny.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy przeprowadził dowody z szeregu opinii biegłych lekarzy różnych specjalizacji w celu ustalenia zakresu szkody na osobie, doznanej przez powoda na skutek wypadku komunikacyjnego z dnia 11 lipca 2008 r, jak również tego, czy ewentualne szkody, związane z tym zdarzeniem, mogą wystąpić u powoda w przyszłości.

W większości opinii biegli nie przewidują wystąpienia szkód przyszłych na osobie powoda, wynikających z wypadku, jedynie w opinii biegłego lekarza (...) M. J. (k.174) stwierdzono, że rokowanie co do stanu zdrowia (...). (...)

W związku z powyższym należało na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienić zaskarżony wyrok w punkcie 3 przez oddalenie powództwa o ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość.

Na podstawie art. 350 § 3 kpc Sąd Apelacyjny sprostował w zaskarżonym wyroku oczywistą niedokładność w oznaczeniu przedmiotu sprawy przez wskazanie, że powód dochodził oprócz zapłaty również ustalenia.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto w oparciu o art. 98 kpc, zasądzając na rzecz powoda od pozwanego pełną stawkę kosztów zastępstwa procesowego, gdyż w zakresie objętym wartością przedmiotu zaskarżenia powód okazał się stroną wygrywającą to postępowanie w całości.